

Als je elk
probleem voor
je kind oplost,
moet je niet raar
opkijken als het
een miezemuizer
wordt, die piept
zodra iets
tegenzit. Of een
narcist die denkt
dat hij op aarde
is om geprezen
te worden. Het
moderne
opvoedmotto is
niet voor niets:
*Een goede
ouder frustreert
zijn kind. Zodat
het weerbaar
genoeg wordt
om straks als
volwassene de
boze buitenwe-
reld te trotseren.*

Zomaar een doordeweekse avond op een Montessorischool. Op uit-

nodiging van het schoolhoofd legt een trainer aan de ouders uit wat een kind vanaf een jaar of vier allemaal zelf kan. Dat is best veel. Als er één schooltype is dat de zelfstandigheid van de leerlingen hoog in het vaandel heeft, is dat wel het onderwijssysteem van Maria Montessori. Haar motto was honderd jaar geleden niet voor niets *Help kinderen het zelf te doen*. Uit de vragen en opmerkingen blijkt die bewuste avond echter dat de meeste ouders nog niet toe zijn aan zulke zelfstandige koters. Ze regelen liever zelf alles voor hun kind. Kleren worden klaargelegd, de boterhammen gesmeerd en de fiets wordt alvast met het stuur in de goede richting klaargezet. Trots roept een moeder dat zij haar kind nog nooit alleen naar school heeft laten gaan. Dat haar dochter bijna twaalf is en op een steenworp afstand woont, leidt niet tot protest. Er klinken instemmende geluiden. Zit daar even een goede moeder. Hoe minder kinderen, hoe drukker we ermee zijn. Want tjonge, waar moet een kind vandaag de dag niet allemaal aan voldoen? Leuk moet het zijn, en vlot. Sociaal, met een aardige vriendenclub. Niet te geremd, maar ook weer niet te brutaal. Een beetje hulpvaardig zo op zijn tijd, maar zeker niet serviel. Sportief graag, maar niet te streberig. Geestig zou fijn zijn, maar dan weer niet van dat grove. Kortom, ga d'r maar aan staan. Als je jezelf geen halt toeroept, ben je de hele dag met dat ene kind in de weer. Omdat we er zo zielsveel van houden en het zo graag gelukkig zien.

Via de media horen we bovendien permanent zulke dramatische berichten over de Nederlandse jeugd, dat we graag een vinger aan de pols houden. Zuipen ze zich geen coma, dan worden ze wel gepest of vallen in de handen van een loverboy. Hét toverwoord in de hedendaagse opvoeding is daarom weerbaarheid. Tik het woord in op Google en je kunt je hart ophalen op tientallen sites.

In deze tijd moeten kinderen boven alles weerbaar zijn. Want een weerbaar kind durft positie in te nemen. Het kent zijn grenzen, weet wat het wil, laat zich de kaas niet van het brood eten, maar houdt ook op een goede manier de grenzen van anderen in het oog. Een weerbaar kind laat zich niet inpalmen

KLEREN WORDEN KLAARGELEGD, DE BOTERHAMMEN GESMEERD EN DE FIETSEN ALVAST MET HET STUUR IN DE GOEDE RICHTING GEZET

door griezels op internet, ontwikkelt geen eetstoornis en laat zich niet meeslepen door de eerste de beste trend. Nee, een weerbaar kind durft voor zichzelf op te komen en blijft ook onder lastige omstandigheden standvastig.

Maar hoe maak je jouw kind weerbaar?

“Door een kind met moeilijkheden om te leren gaan”, zegt ontwikkelingspsycholoog en Het Parool-columnist Steven Pont. “Er zijn tegenwoordig steeds meer hyperouders, mensen die hun kinderen overbeschermen en alle narigheid bij hen weg willen houden. Het lijkt wel of ouders denken: als ik het levenspad van mijn kind effen en alle obstakels wegneem, kan het op academisch, sportief of sociaal gebied tot grote hoogte reiken. Maar een kind ontwikkelt zich alleen maar als het met moeilijkheden en tegenslagen kan omgaan. Veel ouders kweken kinderen die niet zijn opgewassen tegen de kleine en grote teleurstellingen waarmee het leven nou eenmaal is geplaveid.”

Met andere woorden: een kind moet niet altijd zijn zin krijgen. Niet alles krijgen wat hij wil. Niet altijd in het middelpunt van de belangstelling staan. Kinderen moeten leren omgaan met pech, want anders raken ze bij de eerste de beste tegenslag van de kook.

Neem Bart. Toen hij jaren geleden op de basisschool begon, was hij een gewoon jongetje van vier. Inmiddels is hij een tamelijk ongewoon ventje van elf. De meeste kinderen, ook degenen die niet bij hem in de klas zitten, vinden hem stomvervelend. Bart is een zeurpiet pur sang. Zijn moeder trouwens ook. Een dag niet gehuild is een dag niet geleefd, lijkt hun familiespreuk. En er valt nogal wat te huilen op een doorsnee schooldag. Struikelen over zijn veter, een kleutertje dat tegen hem aanbotst, een bal tegen zijn rug, een verloren knikker: daar zijn ze weer, de tranen. Huilt Bart niet, dan is hij wel boos of verongelijkt. Volgens hem hebben andere kinderen het altijd op hem gemunt.

Zijn moeder denkt er hetzelfde over. Meermalen per week komt zij

verhaal halen op school. Dan krijgt juf de wind van voren. Bart wordt immers belaagd en gepest. Hij doet niks, het zijn altijd de anderen. Vindt zijn moeder.

Dat is wat je vaak ziet, zeggen kinderpsychologen. Ouders die alles willen oplossen voor hun kind. **Ieder verdrietje, ieder ruzietje wordt tot vervelens toe doorgesproken. Laat die kinderen toch. Laat ze zelf die ruzie met dat klasgenootje uitvechten. Daar leren ze van. Het vergroot hun eigenwaarde als ze crachter komen dat ze hun eigen problemen kunnen oplossen. Daar worden ze sterker van.**

Een kind dat bij iedere tegenslag bij het handje wordt genomen, kan daar twee dingen uit oppikken, zegt Pont. Ofwel hij denkt: als er wat is, moeten er hulptroepen bijgehaald worden. Mijn ouders hebben zo weinig vertrouwen in mij, kennelijk ben ik niet in staat mijn eigen boontjes te doppen. Deze kinderen krijgen een te laag zelfbeeld. Die worden heel kwetsbaar. Of zo'n kind leert: er hoeft mij maar iets te overkomen of de halve wereld springt in de houding om mij te ontzien. “Een kind dat dit eruit pikt, krijgt een verhoogd zelfbeeld. Dat gaat de narcistische kant uit.”

Vroeger ging opvoeding over het bijbrengen van discipline en fatsoen. Dat leerde je thuis, op school en in de kerk. Heldere tijden waren het, met een sterke gemeenschapszin en een flinke sociale controle. Maar sinds de jaren zestig gaat opvoeding over persoonlijke ontwikkeling, en dat is stukken lastiger. Want wat is persoonlijke ontwikkeling? Daarmee betreed je een veel diffuser gebied. Pont: “Fatsoen was gemakkelijk meetbaar. Het kwam erop neer dat je netjes gekleed was en met twee woorden sprak. Maar tegenwoordig is de vraag: ben jij wel jouw optimale zelf? In dat soort termen praten we en dat is andere koek. Want wat is nou jouw optimale zelf? Het legt nogal een claim op ouders om dat bij hun kind naar boven te krijgen.”

Opvoeding gaat niet meer over het bevredigen van onze basisbehoeften. Wanneer die zijn bevredigd, dienen zich vanzelf nieuwe

ZO'N KIND LEERT DAT ALLES OM HEM DRAAIT ÓF DAT HIJ NIET IN STAAT IS ZIJN EIGEN BOONTJES TE DOPPEN. ALLEBEI HEEL ONGEZOND

aan. Geen enkele Vietnamese boer maakt zich er zorgen over of zijn hoogbegaafde kind wel voldoende wordt uitgedaagd op school. Hij is dik tevreden als het voldoende te eten krijgt. Pas wanneer dat allemaal geregeld is, zoals bij ons, gaat hij een treetje hoger. En op een zeker moment kom je dan uit op het vinden van je optimale zelf. Daardoor, zegt Pont, is tegenwoordig de helft van de kinderen in een klas hoogbegaafd en heeft de andere helft ADHD of een leerstoornis. Er zijn nu veel minder 'gemiddelde kinderen' dan in 1950.

Hij constateert een toename van het aantal narcisten op jonge leeftijd. "Dat zijn kinderen met een overmatig opgeblazen zelfbeeld. Jongeren die denken dat ze beter zijn, belangrijker zijn en meer kunnen dan in werkelijkheid het geval is. Zij hebben een zelfbeeld dat niet overeenkomt met de realiteit. Ze zijn van mening dat zij nooit fouten maken, maar dat iedereen om hen heen dom is, dat zij worden omringd door anderen die het altijd verkeerd doen. Dergelijke uitwassen zie je steeds vaker. Maar ook de mildere vormen daarvan dienen zich regelmatig aan. Die enorme roep om respect. Dat is tegenwoordig niet meer iets dat je moet verdienen, maar iets geworden dat je kunt opeisen. Waar je recht op hebt."

Als het gaat om weerbaarheid is ook het boek *Opvoeden is geen kunst* van gezinspsycholoog John Rosemond verfrissend. Wie wil dat zijn kinderen gelukkige volwassenen worden, heeft de plicht ze te frustreren. 'Denk niet dat het uw plicht is uw kind gelukkig te maken en te houden, want dat is niet zo', schrijft hij. 'Het is uw plicht hen de vaardigheden te schenken die ze nodig zullen hebben om op eigen kracht geluk te veroveren. Want in ieder mensenleven komt een behoorlijke portie narigheid voor. Frustreer uw kind dus, zodat ze daar op een goede manier mee leren omgaan.'

Laat je kind dus ook dingen doen die het niet leuk vindt. Zeg vaak nee. Want wie zijn kind altijd maar alles geeft, of dat nou materie is of aandacht, bereidt zijn kind niet voor op het leven van een

volwassene, met alle hobbels en kuilen. Zo'n kind bouwt geen frustratietolerantie op.

Vroeger bemoeiden ook oma's, tantes, meesters en de pastoor zich met de opvoeding van kinderen. Dat is niet meer zo. Niet eerder in de geschiedenis is de opvoeding zo alleen op de ouders neergekomen. En omdat we gemiddeld maar één of twee kinderen krijgen, gaat daar al onze aandacht naar uit.

Maar een beetje minder kan ook. Als gezinspsycholoog is Pont betrokken bij een kinderdagverblijf in Nistelrode waar het roer is omgegooid. Van overmatige aandacht voor de ontwikkeling van ieder individueel kind, staat daar de groep centraal. Alles is gericht op het stimuleren van de sociale ontwikkeling. "Het gaat niet meer om het eigen ikje van jouw kind en diens persoonlijke groeiboekje, maar om de vraag: hoe verhoud jij je tot de ander?"

Het kinderdagverblijf wil een tegengeluid produceren. In deze overgeïndividualiseerde samenleving moet je niet ook nog eens in het kinderdagverblijf inzoomen op de individualisatie van een kind. "Dat is zoiets als een rode roos rood verven. We moeten juist terug naar de socialisatie", zegt Pont.

Ook vanuit de VS waait een tegenbeweging naar ons land over in de vorm van *The Good Enough Parent*, oftewel de goed-genoege-ouder. Dat is de ouder die terugkeert naar het bevredigen van de basisbehoeften van een kind.

Pont: "Die ouder heeft vertrouwen in zijn kind en laat het daarbij, op een liefdevolle manier. Niet uit desinteresse, maar omdat hij het gezond en wenselijk vindt dat zijn kind eigen ervaringen kan opdoen. Die ouder doet zijn kind niet op drie verenigingen, maar op één. Hij volgt zijn kind niet minutieus, maar laat hem zelf dingen ontdekken. Als je je niet meer tot het derde cijfer achter de komma met het leven van je kind bemoeit, werkt dat heel bevrijdend. Zowel voor het kind als voor de ouder. Dat levert weerbare kinderen op." ●